

de opvoedvraag Rob Pietersen

Een tiener komt rond van het zakgeld dat hij krijgt. Moet hij toch een bijbaantje zoeken?

Een vader stoort zich aan de houding van zijn 17-jarige zoon. Die leeft liever zuinig dan dat hij een bijbaantje neemt. Moet de vader zich ermee bemoeien? De andere kinderen werkten altijd voor hun extraatjes. Een bijbaantje hier, een klusje daar: zo vulden ze hun zakgeld en later studiefinanciering aan. De jongste zoon lijkt liever lui dan moe, stelt zijn vader wat chagrijnig. De 17-jarige gymnasiast haalt goede cijfers, heeft vrije tijd genoeg maar gewoon geen zin om achter de kassa te zitten, kranten te bezorgen of jampotjes te spiegelen.

Het joch 'komt rond' van de euro's die zijn ouders hem maandelijks doneren, wat kleed- en zakgeld. En soms 'lift' hij mee met zijn vriendin die wel wat bijverdient. De vader vindt het eigenlijk maar niets. Hij zag dat de baantjes die zijn oudere kinderen hadden, hen prijsbewust maakten. Zo ervoeren ze 'werkenderwijs' wat er in de wereld te koop is en hoe hard je voor sommig luxegoed moet buffelen. Lucratief en leerzaam dus. Maar moet hij zich ermee bemoeien? Of moet hij gewoon accepteren dat zijn wat flegmatieke zoon liever zuinigjes leeft dan de handen uit de mouwen steekt?

Vermoedelijk is vader opgevoed met het wereldbeeld dat je niet onnodig je hand ophoudt en dat nog nooit iemand slechter is geworden van werken, zo begint Vanesse van der Schaar-Manniën, opvoed- en gezinscoach in Utrecht, met een 'profiel' van de vragensteller. Dit wereldbeeld projecteert vader, waarschijnlijk onbewust, op zijn kinderen.

De vader zou van zijn eigen wereldbeeld moeten 'verhuizen' naar de gedachtenwereld van zijn zoon en met hem in gesprek gaan, stelt Van der Schaar. Doe dit wel op een open en oordeelloze manier, daar bereik je het meest mee, zo adviseert ze.

"Misschien heeft de zoon geen moeite met de kleinere bestedingsruimte die hij heeft en kan hij zijn gedrag daaraan aanpassen. Dan kan hij zijn vader vertellen hoe dit komt en wat zijn plannen zijn. Tegelijk mag vader natuurlijk

wel zijn zorgen of frustraties uiten. Wie weet tot wat voor mooie inzichten dit gesprek kan leiden."

Als blijkt dat de zoon niet kan rondkomen van het maandelijks budget, dan kan Van der Schaar zich voorstellen dat vader duidelijk maakt dat zijn zoon geen verhoging hoeft te verwachten. Dat zorgt voor duidelijkheid.

De vader vindt het belangrijk dat zijn kinderen goed met geld leren omgaan, begrijpt Nadja Jungmann, lector schulden en incasso van de Hogeschool Utrecht. Door ze zak- en kleedgeld te geven en ze klusjes te laten doen voor een extraatje biedt hij een goede basis. "Onderzoek laat zien dat kinderen die een degelijke financiële opvoeding kregen een kleinere kans lopen later in financiële problemen te komen. Wat dit betreft dus huld voor de vader."

Maar er is een 'maar': de vader rept niet over schulden, dus blijkbaar heeft de zoon niet meer nodig. "Wie netjes rondkomt van het geld dat beschikbaar is, vertoont gezond financieel gedrag. Wat levert het in dat kader op de jongen tot werk te dwingen om extra geld te verdienen? Wellicht is veel vrije tijd hem meer waard dan het nieuwste mobieltje. In dat geval doet de jongen het juist heel goed", zegt Jungmann.

De stichting Weet wat je besteedt houdt zich bezig met schuldpreventie voor jongeren. Zij onderscheidt vier geldtypen, vertelt Jungmann. Een van die typen, de regelaar, scoort laag op statusgerichtheid en impulsiviteit. Dit type gaat op een beheerste, voorzichtige manier met geld om en heeft meestal een vrij sobere levensstijl. Dat lijkt op het profiel van deze zoon: weinig redten tot zorg dus, volgens Jungmann die verwijst naar de site www.edgie.nl, waar je met je kinderen de geldtype-test kunt doen.

Blijf in gesprek, zo adviseert ze alle ouders.

"Ze hebben langer invloed op het financiële gedrag van kinderen dan ze vaak denken. Soms tot hun kinderen begin twintig zijn."

Reageren? Zelf een vraag insturen? Mail naar opvoedvraag@trouw.nl

'Wie netjes rondkomt van het geld dat beschikbaar is, vertoont gezond financieel gedrag'

Onderwijsvernieuwing is hot. Iedereen heeft er ideeën over. Maar luistert er ook iemand naar de leerling? 'School is één grote miscommunicatie.'

TEKST **Marijke de Vries**

'Maar ons wordt niets gevraagd'

Nathan heeft vanmiddag een proefwerk Engels, dus zwaait hij met zijn 'groene kaart' naar de docent wiskunde. Vandaag skipt hij die les, zodat hij zijn toets nog even kan leren. Het is nu nog een fictief voorbeeld. Maar als het aan een groep vwo-leerlingen ligt, is het op het Wolfert Lyceum in Bergschenhoek binnenkort realiteit. De kleur van de nieuwe bankjes op het schoolplein? Spelletjes voor in de pauze? Lekker boeiend, zeggen Annik Blom (15) en Eleen van der Putten (15). Ze bemoeien zich liever met wat er in de les gebeurt. Docenten hebben namelijk niet door dat leerlingen regelmatig gek worden van de manier waarop ze hun les opbouwen of denken het onderwijs op hun school leuker te maken, zegt Eleen. "Ze bedenken van alles, maar ons wordt niets gevraagd."

Dat moet anders. En dat pakken ze serieus aan. Sinds dit schooljaar vormen Annik, Eleen en negen medeleerlingen het 'education design lab'. De vierdeklassers komen om de week bij elkaar om oplossingen te verzinnen die de lessen efficiënter, leuker én beter maken. Want dat is hoognodig, vinden ze. "Er gebeurt soms veel te weinig in de klas", zegt Nathan van Veen (16).

Natuurkundedocent en 'peetvader' van het project Frans Droog moest zelf ook even over zijn verbazing heen stappen toen ze hem eind vorig schooljaar met het plan overvielen. Eerst zien, dan geloven, dacht hij. "Maar ze laten hun commitment zien. Ze willen echt op een positieve manier iets veranderen."

Aan de eerste voorstellen wordt nu hard gewerkt. Zoals aan dat plan voor die groene kaart: 'Ik kom vandaag niet, ik heb wat beters te doen'. Is dat geen nare boodschap, een klap in het gezicht van de docent? Het ligt eraan hoe je het bekijkt, zegt Droog. "De achterliggende vraag is: voor wie is de les er? Voor de docent, of voor de leerling? Wie is er dienstbaar aan wie?"

Je krijgt zo'n 'vrijstelling' ook niet zomaar, leggen Eleen en Annik uit, je moet hem verdienen door minstens een 7,5 gemiddeld te hebben voor het vak. "Als je een 7,5 staat laat je zien: ik neem dit vak serieus", zegt Annik.

Verantwoordelijkheid

Dat lijkt te passen bij de filosofie van deze Daltonschool. In zijn lichte, driehoekige werkruimte vertelt schooldirecteur Peter Wind over de verantwoordelijkheid waarmee leerlingen moeten leren omgaan. De school kent wekelijks zeven lesuren waarin de scholieren kunnen kiezen wat ze gaan doen: zelfstudie, een vak bijspijkeren of een keuzemodule. Een leerling met een extra eindexamenvak kan in die uren lessen volgen die anders niet in zijn rooster passen. Wind: "En van een leerling die een onvoldoende staat, verwachten we wel dat hij

meer uren aan dat vak gaat besteden. Daar maak je dan afspraken over." Daarnaast mogen leerlingen nu al aan hun docent vragen of ze tijdens een bepaalde les op de gang aan een ander vak mogen werken. Maar de docent heeft het laatste woord, erkent Wind.

Niet alle docenten zijn even flexibel, en dat zit Annik en Eleen van de edl-groep wel eens dwars. De meiden geloven best dat docenten het beste voorhebben met hun leerlingen. "Maar ze vinden hun eigen vak ook allemaal het belangrijkste", zegt Annik. Dus zegt de docent Engels als je je huiswerk af hebt: ga maar een boek lezen voor je literatuurverslag. "Op zo'n moment maak ik liever mijn huiswerk voor Latijn, dat boek lees ik dan wel thuis op mijn slaapkamer, waar het tenminste rustig is." Eleen vult aan: "Docenten gaan soms op zoek naar nutteloze dingen, alleen maar om je bezig te houden."

Regelmatig wordt er geklaagd over leerlingen die ongemotiveerd in de les hangen. De onderwijsinspectie maakte er dit voorjaar nog een nummer van in haar jaarlijkse verslag. In één op de vijf lessen in het voortgezet onderwijs zijn leerlingen met van alles bezig 'maar niet met waarvoor de les is bedoeld'. Ze spelen met hun mobieltje, zitten te kletsen of letten simpelweg niet op, signaleerden de inspecteurs. Nederlandse scholieren zijn weliswaar gelukkig op school, voor de lesstof zijn ze 'weinig gemotiveerd'.

Aai over de bol

Geen wonder, zegt Harald Wiggers, voorzitter van de centrale directie van het Liemers College Zevenaar. Ze mogen zelden écht meepraten over de invulling van hun onderwijs. En als het mag, gebeurt er zelden iets mee. "Bij evenementen op schoolniveau worden leerlingen over de bol geaaid en gaat men over tot de orde van de dag."

Zijn analyse lijkt op die van Kinderombudsman Marc Dullaert. "Kinderen mogen hier wel eens een dagje op excursie naar het Binnenhof, of online vragen stellen aan een politicus. Maar mogelijkheden om serieus te participeren zijn om te huilen", zei hij onlangs in deze krant.

'Docenten gaan soms op zoek naar nutteloze dingen, alleen maar om je bezig te houden'